

Konfederacja Szwajcarska - sytuacja gospodarcza i współpraca gospodarcza z Polską

Informacje ogólne:

powierzchnia:	41,3 tys. km kw.	
ludność:	8,812 mln (w tym: 26% cudzoziemców, stan na 2022 r.)	
głowa państwa-prezydent (rotacyjnie, przez rok jeden z ministrów)	Alain Berset	w 2023 r.
liczba ministrów (Federal Councillors)/ministerstw	7	
premier	brak instytucji premiera	
minister gospodarki, edukacji i badań (EAER) (Federal Councillor)	Guy Parmelin	od 01.2019 r.
minister spraw zagranicznych (Federal Councillor)	Ignazio Cassis	od 11.2017 r.
Ambasador Szwajcarii w Warszawie	Fabrice Filiez (od 15 września 2022 r.)	
Ambasador RP w Szwajcarii	Iwona Kozłowska (od 25 sierpnia 2020 r.)	
Wybory parlamentarne	2023 r.	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne:

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
PKB (w mld CHF)	685,4	693,7	719,3	727,2	706,2	742,8	767,6	-
(mld EUR)	638,7	624,0	622,7	653,7	659,7	676,8	-	-
PKB (dynamika w %)	2,0	1,6	2,9	1,2	-2,4	4,2	2,1	1,1
PKB na 1 mieszkańca (w tys. EUR)	75,1	73,8	73,1	76,2	76,4	78,9	-	-
Nadwyżka(+)/deficyt (-) budżetowy (% PKB)*	+0,4	+0,4	+0,8	+0,2	-4,2	-1,4	-	-
Dług publiczny (% PKB)*	29,1	29,5	28,1	27,2	27,9	27,2	26,1	24,7
Inflacja (HICP w %)	-0,5	0,6	0,9	0,4	-0,8	0,5	2,3	2,4
Bezrobocie (w%)	5,0	4,8	5,7	4,4	4,8	5,1	4,6	2,0
Eksport towarów (w mld EUR)	295,1	290,5	292,1	305,5	307,8	365,1	-	-
Import towarów (mld EUR)	239,8	234,0	231,4	242,5	254,0	271,9	-	-
Bilans HZ (towary i usługi, mld EUR)	73,1	68,0	76,8	77,5	58,0	101,6	-	-
Bezpośrednie inwestycje za granicą (w mld EUR)	1 267,0	1 189,0	1 314,1	1 366,8	1 357,5	-	-	-
Inwestycje zagraniczne w Szwajcarii (w mld EUR)	1 212,4	1 184,1	1 220,4	1 302,8	1 161,6	-	-	-

Źródła: EUROSTAT, Ministerstwo Finansów Szwajcarii, * prognoza Euroean Economic Forecast, SECO

1. Struktura polityczna.

Szwajcaria składa się z 26 kantonów, różnorodnych regionów o dużej samodzielności i uprawnieniach w polityce podatkowej, oświatowej, prawnej i gospodarczej, posługujących się 4 językami urzędowymi (niemiecki, francuski, włoski, retoromański – romansz) o wielowiekowych tradycjach republikańskich.

Nadrzędny charakter prawny referendum obywatelskich wykształcił specyficzną cechę państwowości szwajcarskiej, to jest koncyliacyjność. Każda regulacja prawna może być uchylona w drodze referendum. Rząd składa się tylko z 7 ministrów (Federal Councillors), delegowanych przez 4 największe partie parlamentarne, mające różnorodne,

niezwykle sprzeczne programy polityczne. Nie ma instytucji premiera. Obradami rządu kieruje rotacyjnie najstarszy stażem minister, równolegle pełniący dodatkowo przez okres jednego roku funkcję głowy państwa.

2. Sytuacja gospodarcza

Szwajcaria należy do najbogatszych i najlepiej rozwiniętych krajów europejskich, a jej gospodarka jest bardzo uzależniona od eksportu i sektora bankowo-ubezpieczeniowego. Struktura dochodu narodowego jest następująca: usługi – 73,7%, przemysł – 25,6%, rolnictwo – 0,7%.

Szwajcarski przemysł zatrudnia za granicą w firmach zależnych prawie tyle samo pracowników, co w swoim kraju. W samej Szwajcarii prowadzone są prace badawczo-rozwojowe, funkcjonują siedziby central holdingów i koncernów, centra marketingowe i zarządy spółek, zaś produkcja wielu wyrobów następuje za granicą, gdzie są niższe koszty pracy i wymogi ochrony środowiska.

Kraj należy do najbardziej konkurencyjnych gospodarek świata, mimo wysokich kosztów pracy i restrykcyjnych przepisów ochrony środowiska – wg raportu Światowego Forum Ekonomicznego *The Global Competitiveness Index 4.0* 2019 zajmuje 5. pozycję. Jest odnotowany na 1. miejscu w świecie w rankingu innowacyjności *Global Innovation Index* 2020. Natomiast w rankingu Banku Światowego łatwości prowadzenia biznesu *Doing Business* 2020 zajmuje odleglejszą, 36. pozycję.

Szwajcaria posiada atrakcyjny system podatkowy, liberalne przepisy dotyczące zakładania firm i fundacji, elastyczny kodeks pracy oraz znakomicie rozwiniętą infrastrukturę gospodarczą i bankową. Szwajcarski system bankowy administruje ponad połowę światowych depozytów prywatnych, dzięki specyficznemu praktykowanej tajemnicy bankowej (wykroczenia podatkowe są traktowane tylko jako delikt administracyjny a nie kryminalny). W wyniku silnych nacisków USA i Niemiec Szwajcaria stopniowo zwiększa zakres wymiany informacji międzybankowej i ogranicza swobodę napływu nieopodatkowanych pieniędzy.

W 2020 r. szwajcarska gospodarka doznała największego pogorszenia koniunktury od 45 lat, ponieważ pandemia COVID-19 zaszkodziła zarówno produkcji (spadek o 3%) jak i zatrudnieniu (spadek o 3,2%). Spowolnienie gospodarcze będzie jednak nieco mniejsze niż początkowo zakładano. Szwajcarski rządowy Sekretariat Stanu do Spraw Gospodarczych (SECO) przekazał, że ostatecznie, na skutek poprawy koniunktury w trzecim i czwartym kwartale PKB spadło o 2,9%. Jest to największa dekoniunktura od 1975 r. (w 2009 r. PKB spadło tylko o 2,1%), kiedy w Szwajcarię uderzyły podwyżki cen ropy naftowej na rynkach światowych. Bezrobocie w styczniu 2021 r. wyniosło 2,4%, spadły wydatki konsumpcyjne. Szwajcaria bardzo szybko zareagowała na kryzys związany z koronawirusem, a rządowy pakiet stymulacyjny wyniósł ponad 60 mld CHF, czyli 10% krajowego PKB. Ponad 15 mld CHF przekazano także 130 tys. przedsiębiorstw w ramach pożyczek udzielonych w trybie pilnym. Bardzo dobrze podczas pandemii rozwijał się wiodący w Szwajcarii sektor farmaceutyczny.

3. Polityka gospodarcza

Celem polityki gospodarczej jest utrzymanie konkurencyjności międzynarodowej Szwajcarii, jej eksportu oraz sektora bankowo-ubezpieczeniowego generującego 13% PKB. Główną barierą jest wysoki i rosnący kurs franka szwajcarskiego związany z napływem kapitałów zagranicznych. Zjawiskiem powszechnym stało się dokonywanie zakupów przez Szwajcarów w miejscowościach przygranicznych Niemiec i Francji, doprowadzające do odczuwalnych strat w handlu detalicznym. Bank centralny podjął w 2011 r. kosztowne interwencje na rynku finansowym starając się utrzymać kurs wobec Euro na poziomie 1,20 CHF. Koszty tych operacji wyniosły kilkadziesiąt miliardów franków. Długotrwała obrona franka przed umocnieniem doprowadziła do niespotykanego zwiększenia rezerw walutowych i ich dalszy wzrost byłby zbyt ryzykowny. W styczniu 2015 r. Bank Centralny porzucił utrzymywany od 3 lat kurs franka, obniżając jednocześnie stopę procentową do minus 0,75%. W rezultacie frank umocnił się dynamicznie, wobec wszystkich walut. Osłabiło to jeszcze bardziej konkurencyjność szwajcarskiego eksportu oraz doprowadziło do perturbacji na rynkach kredytowych, w tym nominowanych we frankach kredytach hipotecznych w Polsce.

Po katastrofie w Fukushima rząd szwajcarski podjął decyzję o rezygnacji z energetyki jądrowej do 2034 r. Koszty rezygnacji z energetyki jądrowej i recyklingu szacuje się na ok. 3 mld CHF rocznie. Dodatkowym problemem jest obniżanie się poziomu wód w jeziorach wysokogórskich, które służą jako zbiorniki dla elektrowni wodnych.

Gospodarcze stosunki Szwajcaria – UE regulują dwa pakiety umów bilateralnych, przyjęte w referendum prawie 17 lat temu – *Bilaterale I* i *Bilaterale II*. Szwajcaria nie zamierza ubiegać się o członkostwo w UE. Rozbudowane umowy dwustronne z Unią przynoszą, według niektórych ekspertów, więcej korzyści Szwajcarii aniżeli UE. Dn. 26 maja 2021 r. Rada Federalna ogłosiła antycypowaną wcześniej decyzję o jednostronnym zakończeniu wieloletnich rozmów

z UE nt. Umowy o ramach instytucjonalnych (IFA - *Institutional Framework Agreement*). W perspektywie Rady Federalnej obecne ryzyko całkowitego zaprzepaszczenia obowiązującej dotychczas ścieżki bilateralnej jest na tyle niewielkie, że uzasadnia odrzucenie porozumienia instytucjonalnego. Strona szwajcarska, pomimo świadomości długoterminowych konsekwencji niewjęcia IFA w życie, zdaje się oficjalnie bagatelizować te skutki, wierząc w odporność szwajcarskiej gospodarki i elastyczność szwajcarskich przedsiębiorców.

Szwajcaria pragnie utrzymać uprzywilejowany status w dziedzinie podatkowej i w zakresie tajemnicy bankowej. Kraje UE i USA bardzo negatywnie oceniają ucieczki kapitału przed opodatkowaniem i nieuczciwą konkurencją podatkową ze stron szwajcarskich kantonów. Urzędy podatkowe krajów związkowych Niemiec i USA nie wahają się przed zdobywaniem (różnymi metodami) list osób, którzy nie zadeklarowali posiadania kont w Szwajcarii. Rząd szwajcarski zdaje sobie sprawę, że na dłuższą metę nie będzie w stanie obronić dotychczasowych procedur „tajemnicy bankowej”. Parlament zatwierdził już kilka umów państwowych, w tym z USA, dot. ujawnienia informacji bankowych największego banku UBS i jest gotów do zawierania umów (na zasadzie wzajemności) w sprawie wymiany informacji bankowych z innymi krajami.

Ważnym elementem strategii gospodarczej Szwajcarii jest dywersyfikacja eksportu, szersze wejście na rynki Chin, Japonii i Rosji, także w drodze umów o wolnym handlu zawieranych samodzielnie, bądź też w ramach EFTA.

4. Ramy prawno-traktatowe współpracy gospodarczej

Wstąpienie Polski do UE oznaczało konieczność wypowiedzenia umów handlowych ze Szwajcarią w świetle wyłącznych kompetencji traktatowych Wspólnoty. Z dniem 1 maja 2004 roku straciły ważność dwustronne umowy handlowe Polski ze Szwajcarią i EFTA.

Zostały one zastąpione Umową o wolnym handlu między Europejską Wspólnotą Gospodarczą a Konfederacją Szwajcarską z 1972 r. oraz pakietem umów sektorowych UE – Szwajcaria dotyczących swobodnego przepływu osób, transportu lotniczego, transportu towarów i osób kolejną, handlu produktami rolnymi, wzajemnego uznawania w dziedzinie oceny zgodności, zamówień publicznych, współpracy naukowo-technicznej. Umowy te zostały przejęte automatycznie z wyjątkiem umowy o swobodnym przepływie osób. Drugi pakiet umów UE – Szwajcaria (współpraca w statystyce, w dziedzinie audiowizualnej, udział Szwajcarii w konwencji Schengen, regulacje azylowe, zwalczanie oszustw podatkowych, opodatkowanie oszczędności, handel towarami rolnymi przetworzonymi, uczestnictwo w Europejskiej Agencji Środowiska, opodatkowanie emerytowanych pracowników unijnych mieszkających w Szwajcarii), został zawarty już po wstąpieniu Polski do UE i przejęty do prawa polskiego na ogólnych zasadach inkorporacji prawa unijnego. Nie straciły ważności umowy między Polską i Szwajcarią, których nie obejmuje kompetencja wspólnotowa, w tym:

- *Umowa między Rządem RP a Rządem Konfederacji Szwajcarskiej w sprawie wymiany stażów zawodowych z 11.06.1993 r. (weszła w życie 29.07.1993 r.),*
- *Umowa między PRL a Konfederacją Szwajcarską o wzajemnym popieraniu i ochronie inwestycji z 8.11.1989 r. (weszła w życie 18.04.1990 r.),*
- *Konwencja między RP a Konfederacją Szwajcarską w sprawie unikania podwójnego opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku z 2.09.1991 r. (weszła w życie 25.09.1991 r.), zmieniona na mocy protokołu z dn. 20.04.2010 r. (wszedł w życie 17.10.2011 r.).*

5. Wymiana handlowa z Polską

Obroty handlowe Polski ze Szwajcarią:

	2018	2019	2020	2021	Dynamika 2020=100	2022	I-VII 2023	Dynamika I-VII 2022=100
Eksport	1 963,3	2 159,8	2475,4	2 969,5	120	3 723,3	2 324,2	116,9
Import	1 684,2	1 732,2	1990	1 952,5	97,5	2 313,3	1 387,5	107,7
Obroty	3 647,5	3 892,0	4465,3	4 922,0	109,9	6 036,6	3 711,7	113,3
Saldo	279,0	427,5	485,4	1 017,0		1 410,0	936,7	

Źródło: GUS

Struktura wymiany towarowej Polski ze Szwajcarią w 2022 r. (dane wstępne)

	Import	Eksport
Sekcje	w EUR	
Ogółem	2 313 309 983	3 723 275 602
I - ZWIERZĘTA ŻYWE; PRODUKTY POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO	2 697 904	30 702 894
II - PRODUKTY POCHODZENIA ROŚLINNEGO	13 159 257	35 252 722
III - TŁUSZCZE I OLEJE ZWIERZĘCE, ROŚLINNE LUB MIKROBIOLOGICZNE ORAZ PRODUKTY ICH ROZKŁADU; GOTOWE TŁUSZCZE JADALNE; WOSKI POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO LUB ROŚLINNEGO	12 380 126	4 736 513
IV - GOTOWE ART. SPOŻ.; NAPOJE BEZALKOHOL., ALKOHOL.; TYTOŃ I NAMIASTKI T.; PROD. Z NIKOTYNĄ, DO WDYCHANIA BEZ SPALANIA; WYROBY Z NIKOTYNĄ DO JEJ WPROWADZ. DO CIAŁA	121 051 461	186 720 720
V - PRODUKTY MINERALNE	1 728 474	15 416 399
VI - PRODUKTY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO LUB PRZEMYSŁÓW POKREWNYCH	577 919 171	223 584 665
VII - TWORZYWA SZTUCZNE I ARTYKUŁY Z NICH; KAUCZUK I ARTYKUŁY Z KAUCZUKU	134 975 679	179 600 879
VIII - SKÓRY I SKÓRKI SUROWE, WYPRAWIONE, FUTERKOWE I ART. Z NICH; WYR. SIODLARSKIE I RYMARSKIE; ART. PODRÓŻNE, TOREBKI, POJEMNIKI; ART. Z JELIT ZWIERZ. (B. JEDWABNIKÓW)	1 518 434	23 487 320
IX - DREWNO I ART. Z DREWNA; WĘGIEL DRZEWNY; KORKA I ART. Z KORKA; WYROBY ZE SŁOMY, ESPARATO LUB POZOST. MATERIAŁÓW DO WYPLATANIA; WYROBY KOSZYKARSKIE I Z WIKLINY	781 188	102 734 367
X - MASA WŁÓKNISTA Z DREWNA LUB Z POZ. WŁÓKNISTEGO MATERIAŁU CELULOZOWEGO; PAPIER LUB TEKSTURA, Z ODZYSKU (MAKULATURA I ODPADY); PAPIER I TEKSTURA ORAZ ARTYKUŁY Z NICH	84 356 977	93 756 319
XI - MATERIAŁY I ARTYKUŁY WŁÓKIENNICZE	34 876 937	436 503 981
XII - OBUWIE, NAKRYCIA GŁOWY, PARASOLE, W TYM PRZECIWSŁON., ŁASKI, STOŁKI MYŚLIWSKIE, BICZE; SZPICRUTY; PIÓRA PREPAR., ART. Z NICH; KWIATY SZTUCZ.; ART. Z WŁOSÓW LUDZKICH	2 315 551	110 814 405
XIII - ARTYKUŁY Z KAMIENIA, GIPSU, CEMENTU, AZBESTU, MIKI LUB PODOBNYCH MATERIAŁÓW; WYROBY CERAMICZNE; SZKŁO I WYROBY ZE SZKŁA	60 918 749	62 720 193
XIV - PERŁY NATUR. LUB HODOW., KAMIENIE SZLACH. LUB PÓLSZLACH., METALE SZLACH., METALE PLATEROWANE METALEM SZLACHETNYM I ARTYKUŁY Z NICH; SZTUCZNA BIŻUTERIA; MONETY	235 638 087	70 108 407
XV - METALE NIESZLACHETNE I ARTYKUŁY Z METALI NIESZLACHETNYCH	146 204 605	365 071 358
XVI - MASZYNY I URZĄDZ. MECH.; SPRZĘT ELEKTR.; ICH CZĘŚCI; URZĄDZ. DO REJESTR. I ODTW. DŹWIĘKU, URZĄDZ. TELEWIZ. DO REJESTR. I ODTW. OBRAZU I DŹWIĘKU ORAZ ICH CZĘŚCI I WYPOSAŻ.	555 418 616	930 401 663
XVII - POJAZDY, STATKI POWIETRZNE, JEDNOSTKI PŁYWAJĄCE ORAZ WSPÓLDZIAŁAJĄCE URZĄDZENIA TRANSPORTOWE	77 544 057	354 568 291
XVIII - PRZYRZĄDY I APARATURA, OPT., FOTOGR., KINEMAT., POMIAROWE, KONTROLNE, PRECYZYJNE, MED. LUB CHIRURG.; ZEGARY I ZEGARKI; INSTRUMENTY MUZ.; ICH CZĘŚCI I AKCESORIA	225 668 977	109 244 558
XIX - BROŃ I AMUNICJA, ICH CZĘŚCI I AKCESORIA	2 766 014	149 260
XX - ARTYKUŁY PRZEMYSŁOWE RÓŻNE	15 437 971	382 187 608
XXI - DZIEŁA SZTUKI, PRZEDMIOTY KOLEKCYJNERSKIE I ANTYKI	5 951 748	5 513 080

Źródło: GUS

Struktura wymiany towarowej Polski ze Szwajcarią w 2021 r.

Sekcje CN	2021r. [mln EUR]				Dynamika [%]			Udział [%]	
	Eksport	Import	Obroty	Saldo	Eksport 2021r.	Import 2021r.	Obroty 2021r.	Eksport 2021r.	Import 2021r.
OGÓŁEM KRAJ	2969,5	1952,5	4922	1017	120	97,5	109,9	100	100
ARTYKUŁY ROLNO-SPOŻYWCZE	188,1	111,4	299,5	76,7	109,9	123,4	114,6	6,33	5,7
ZWIERZĘTA ŻYWE; PRODUKTY POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO	18,7	1,3	20	17,4	116,8	135,9	117,9	0,63	0,07
PRODUKTY POCHODZENIA ROŚLINNEGO	27,5	10,7	38,3	16,8	80,3	107,1	86,3	0,93	0,55

TŁUSZCZE, OLEJE POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO I ROSLINNEGO; PROD. ICH ROZKŁADU	1,3	5,4	6,7	-4,1	76,3	1188,6	314,3	0,04	0,28
GOTOWE ARTYKUŁY SPOŻ.; NAPOJE BEZALKOHOL., ALKOHOL I OCET; TYTOŃ	140,6	93,9	234,5	46,6	118	119,2	118,5	4,73	4,81
PRODUKTY MINERALNE	12,4	1,6	14	10,8	129,7	79,7	121	0,42	0,08
WYROBY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO	323,7	643,4	967,1	319,7	129	74,7	86,9	10,9	32,95
PRODUKTY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO I PRZEMYSŁÓW POKREWNYCH	171,5	525,4	697	353,9	135,9	69,7	79,2	5,78	26,91
TWORZYWA SZTUCZNE I WYROBY Z NICH; KAUCZUK I WYROBY Z KAUCZUKU	152,2	118	270,1	34,2	122	109,5	116,2	5,12	6,04
SKÓRY	18,8	1,7	20,5	17,1	145	98,5	139,4	0,63	0,09
WYROBY PRZEMYSŁU DRZEWNOPAPIERNICZEGO	148,6	66,9	215,5	81,8	114,8	130,5	119,2	5	3,42
DREWNO I WYROBY Z NIEGO; WYROBY Z KORKA, SŁOMY, ESPARTO; WYR. KOSZYKARSKIE	78,3	0,3	78,6	78	115,1	35,1	114,1	2,64	0,02
SCIER DRZEWNY LUB Z INNEGO WŁÓKNISTEGO MAT. CELULOZOWEGO; PAPIER I TEKSTURA	70,3	66,6	136,8	3,7	114,4	132,1	122,4	2,37	3,41
WYROBY PRZEMYSŁU LEKKIEGO	330,5	24,1	354,6	306,4	158,2	87,5	150	11,13	1,24
MATERIAŁY I WYROBY WŁÓKIENNICZE	234,6	22,9	257,5	211,7	161,1	93,8	151,4	7,9	1,17
OBUWIE, NAKRYCIA GŁOWY, PARASOLE, ŁASKI, PIÓRA, SZTUCZNE KWIATY	95,9	1,2	97,1	94,7	151,6	38,1	146,2	3,23	0,06
WYROBY CERAMICZNE	126,2	208,5	334,7	-82,3	73,4	150,2	107,8	4,25	10,68
WYROBY Z KAMIENI GIPSU, CEMENTU, AZBESTU, MIKI ITP; WYROBY CERAMICZNE, SZKŁO	57,4	77,6	135	-20,2	109,4	115,8	113	1,93	3,97
PERŁY; METALE I KAMIENIE SZLACHETNE I PÓLSZLACHETNE; SZTUCZNA BIŻUTERIA	68,8	131	199,8	-62,2	57,7	182,3	104,5	2,32	6,71
WYROBY METALURGICZNE	291,9	142,8	434,7	149,1	136,1	128,8	133,6	9,83	7,31
WYROBY PRZEMYSŁU ELEKTROMASZYNOWEGO	1145,2	728,6	1873,8	416,5	121,3	103,8	113,8	38,57	37,32
URZĄDZENIA MECHANICZNE I ELEKTRYCZNE; DO REJESTRACJI I ODBIORU DŹWIĘKU	708,3	478,6	1186,9	229,7	118,3	103,9	112,1	23,85	24,51
POJAZDY, STATKI POWIETRZNE, JEDNOSTKI PŁYWAJĄCE I WSPÓŁDZIAŁ. URZĄDZENIA	336	64,7	400,6	271,3	124,7	92,1	118	11,31	3,31
PRZYRZĄDY, APARATY OPTYCZNE, KINEMATOGRAF., POMIAROWE, MEDYCZNE, ZEGARKI, IN	100,9	185,4	286,3	-84,5	132,6	108,1	115,6	3,4	9,5
WYROBY RÓŻNE	380,9	22,8	403,6	358,1	105,7	141	107,2	12,83	1,17
BROŃ I AMUNICJA; CZĘŚCI I AKCESORIA	0,1	0,4	0,4	-0,3	67,7	97,2	89,4	0	0,02
WYROBY RÓŻNE	375,3	14,8	390,1	360,5	104,8	109,2	105	12,64	0,76
DZIEŁA SZTUKI, PRZEDMIOTY KOLEKCYJONERSKIE	5,5	7,6	13,1	-2,1	261,5	340	302,1	0,18	0,39
WYROBY NIESKLASYFIKOWANE	3,2	0,7	3,8	2,5	176	126,1	164,9	0,11	0,03

Źródło: GUS

Po akcesji Polski do UE poziom ceł w handlu między Polską a Szwajcarią nie uległ zasadniczej zmianie, ponieważ ich stosunkowo korzystny poziom określała wcześniejsza umowa Polski z EFTA. Stawki celne spadły jedynie dla kilku pozycji towarowych stanowiących ok. 1,5% polskiego importu ze Szwajcarii (m.in. produkty czekoladowe). Wzrostem stawek objęte zostały towary, których import stanowił zaledwie 1,7% importu ze Szwajcarii (m.in. masło, syropy cukrowe). Dla pozostałych towarów (ok. 97% importu ogółem) stawki celne nie uległy zmianie.

Szwajcaria w 2021 r. zajmowała 30 miejsce jako partner handlowy Polski w eksporcie ogółem. Od 2012 roku występuje dodatnie dla Polski saldo spowodowane wysokim kursem franka i racjonalizacją importu farmaceutyków. Wzrost eksportu, niezależnie od poprawy jego konkurencyjności, powiązany był z inwestycjami szwajcarskimi w Polsce, generującymi obroty wewnątrz koncernowe, a także rozszerzeniem sprzedaży pojazdów, wagonów,

wyrobów metalowych i urządzeń audiowizualnych. W polskim eksporcie do Szwajcarii największy udział mają wyroby przemysłowe, aparaty i elektronika, pojazdy, meble i wyposażenie mieszkań, metale i wyroby metalowe, tekstylia, ubiory i obuwie. W polskim imporcie ze Szwajcarii dominują farmaceutyki i wyroby chemiczne, maszyny, aparaty i elektronika, metale, instrumenty precyzyjne, zegarki.

Dnia 3 grudnia 2019 r. parlament CH przyjął ramowe założenia drugiej edycji tzw. Szwajcarskiego Programu Współpracy, który dotyczy wspierania przez Szwajcarię transformacji w nowych krajach członkowskich UE. W zakończonej w 2017 r. edycji Polsce przyznano środki w wysokości do 489 mln CHF. Przyjęta propozycja dot. Drugiej edycji kontrybucji przedstawiona przez stronę CH kształtuje się następująco: 1.3 mld CHF na okres 5+5, z czego 1,1 mld przeznaczone dla państw UE-13, a 200 mln na obszar migracji. Z ww. 1,1 mld, 200 mln przeznaczone ma zostać na szkolenia zawodowe, podczas gdy pozostała część ma być programowana zgodnie z zapotrzebowaniem PCz. omawianym w dyskusjach z państwami beneficjentami. Programowanie i działania będą decydowane wspólnie z PCz., fundusze mają przede wszystkim być kierowane do mniej rozwiniętych regionów. Klucz: taki, jak w mechanizmach finansowych EOG/NO. Ze względu na fiasko Umowy o ramach instytucjonalnych (IFA) UE-CH negocjacje w przedmiocie wypłacania *Swiss Contribution* przedłużyły się. Jeżeli UE i CH podpiszą protokół ustaleń ws. II transzy, Parlament udzieli zgodę na uruchomienie dwóch szwajcarskich wkładów – 1,047 miliarda CHF przeznaczonych na zmniejszenie dysproporcji gospodarczych i społecznych w UE (z naciskiem na kształcenie zawodowe) i 190 mln CHF przeznaczonych za zapobieganie i zarządzanie skutkami migracji.

6. Współpraca inwestycyjno-kapitałowa

Szwajcaria należy do liczących się inwestorów w naszym kraju. Według danych NBP skumulowana wartość inwestycji szwajcarskich na koniec 2021 roku osiągnęła 7 182 mln EUR (3% inwestycji bezpośrednich w Polsce, 10. miejsce na liście krajów-inwestorów zagranicznych). W Polsce wg danych GUS za 2020 r. zarejestrowano 759 spółek z udziałem kapitału szwajcarskiego, w tym 357 zatrudniających powyżej 9 osób i 174 z kapitałem zakładowym przekraczającym 1 mln USD. Inwestorzy szwajcarscy zatrudniają w Polsce ponad 90 tys. pracowników i inwestują m.in. w przemyśle farmaceutycznym (Novartis), tekstylnym (ERWO), produkcji opakowań (Model, Georg Utz Holding) i przemyśle szklarskim (Glas Troesch AG – EURGLAS Niewiadów, HTG). Wzrosła liczba projektów realizowanych w sferze usług przez banki (Credit Suisse) oraz firmy farmaceutyczne (np. Roche), które przenoszą do Polski księgowość i usługi BPO typu call center. Szwajcarski Winterthur (ubezpieczenia) sprzedał swoje oddziały w Polsce francuskiej firmie AXA. Do największych szwajcarskich inwestorów w Polsce należą:

- Krono-Holding AG (spółka Swiss Krono sp. z o.o., producent płyt wiórowych i laminowanych),
- Nestlé AG – największa firma spożywcza na świecie (Nestlé Polska S.A., przetwórstwo spożywcze, napoje, posiada 4 fabryki d Polsce),
- Kraft Jacobs Suchard AG (Kraft Jacobs Suchard Polska Sp. z o.o. artykuły spożywcze, słodczyce, kawa). Spółka zarejestrowana w Szwajcarii należy obecnie do kapitału USA – w 1990 r. została przejęta przez amerykański koncern Philip Morris Companies Inc. przemianowany w 2003 r. na Altria Group Inc.,
- ERWO Holding AG (East West Spinning sp. z o.o., przędzalnia włókien czesankowych w Łodzi, od 1992 r., należy do spółki-córki ERWO, Südwolle Group),
- Model Holding AG (Model Opakowania Sp. z o.o. w Biłgoraju, produkcja opakowań z tektury),
- Stadler Rail AG (Stadler Polska sp. z o.o., pojazdy szynowe, w Polsce od 2007 r.). Spółka posiada w Siedlcach zakład montażowy, w którym produkuje pociągi i wagony oraz tramwaje zarówno na eksport jak i rynek krajowy. W 2013 roku Stadler w konsorcjum z Newagiem wygrał przetarg na dostawę 20 pociągów dla PKP Intercity, wcześniej zrealizował kontrakt na dostawę nowoczesnych pociągów dla Mazowsza. Od 2016 r. współpracuje ze spółką Solaris Bus&Coach w konsorcjum na dostawy tramwajów.
- Od 1984 r. w Polsce obecna jest firma Abplanalp Engineering AG, która w 1992 r. założyła polską spółkę Abplanalp Consulting sp z.o.o. – dystrybutora obrabiarek światowych marek, z siedzibą w Warszawie i oddziałami w Rzeszowie, Legnicy, Gdańsku i Bydgoszczy.
- Novartis (Novartis Poland sp. z o.o. i spółki podporządkowane Sandoz Polska sp. z o.o. oraz Lek S.A.). Łącznie firma zainwestowała w Polsce 710 mln PLN. W maju 2015 r. zakończono rozbudowę Centrum Pakowania w Strykowie warte 171 mln zł.

Inwestycje szwajcarskie skoncentrowane są na południu i w centrum kraju. Szwajcarskie banki, podobnie jak w innych krajach naszego regionu, ograniczają się do prowadzenia przedstawicielstw i funduszy inwestycyjnych, jakkolwiek w ostatnich 3 latach rozbudowały w Polsce centra usług kompetencyjnych (outsourcing BPO).

Według danych NBP stan należności z tytułu polskich inwestycji bezpośrednich w Szwajcarii na koniec 2021 roku wyniósł 528,5 mln EUR, co stanowiło 2,5 % zainwestowanego za granicą kapitału polskiego i plasowało Szwajcarię na 14 miejscu zainwestowanego za granicą kapitału polskiego ogółem. Większość inwestycji ma charakter kapitałowy związany z operacjami na rynku finansowym. Liczącymi się inwestorami polskimi w Szwajcarii są grupy Bioton S.A. (producent insuliny), ADB Group obecna na giełdzie SIX w Zurychu (produkuje urządzenia i oprogramowanie dla telewizji cyfrowej) oraz Nowy Styl (kupił firmę Sitag), a także osoby prywatne i sektor MŚP, dokonujący operacji finansowych przez szwajcarski system bankowy.

7. Dostęp do rynku

Członkostwo w UE przyniosło poprawę dostępu do rynku wraz z przejściem uprzywilejowanych regulacji traktatowych Szwajcarii z UE. Nadal jednak występują specyficzne ograniczenia związane z obrotem towarowym, np. z ochroną rynku rolnego, którym podlega import produktów rolnych ze wszystkich krajów UE (kontyngenty, ceny minimalne, czasowe zawieszenia importu, opłaty graniczne). Polska przejęła automatycznie dorobek traktatowy UE-Szwajcaria. Jedynie umowa o swobodzie ruchu osób była wprowadzana stopniowo, stanowiąc okresy przejściowe i kontyngenty pozwoleń na pobyt. W 2012 r. rząd Szwajcarii, powołując się na art. 10 umowy z UE, zdecydował o czasowym ograniczeniu liczby zezwoleń dla obywateli ośmiu nowych państw członkowskich, w tym Polski. Decyzja miała charakter polityczny, wynikający z dążenia rządu do zaspokojenia oczekiwań partii opozycyjnych, a nie z rzeczywistych problemów na rynku pracy. W 2013 r. ograniczenia te zostały przedłużone na kolejny rok i wygasły w maju 2014 r.

Szwajcaria posiada restrykcyjne przepisy regulujące ochronę różnych dziedzin (zdrowie ludzi, zwierząt i roślin, konsumentów, środowiska). Mogą one dotyczyć produktu, opakowania, oznakowania, procedury produkcji, transportu i składowania, jak również oceny zgodności albo dopuszczenia produktów do sprzedaży. Na zakup nieruchomości w Szwajcarii wymagane jest uzyskanie pozwolenia wydawanego przez władze kantonalne. Bez pozwolenia można kupić nieruchomości, które mają służyć do stałego prowadzenia działalności gospodarczej, albo być głównym miejscem rzeczywistego zamieszkania cudzoziemca, który wcześniej uzyskał zgodę na pobyt w Szwajcarii.

8. Polska placówka dyplomatyczna w Szwajcarii

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Bernie

Elfenstrasse 20a,

Postfach 151, 3000 Bern 15

e-mail: berno.amb.sekretariat@msz.gov.pl

Tel.: +41 31 358 02 02

Faks: +41 31 358 02 16

Strona internetowa: <http://www.berno.msz.gov.pl/pl/ambasada/>

9. Szwajcarska placówka ekonomiczna w Polsce

Ambasada Konfederacji Szwajcarskiej w Polsce

Wydział Ekonomiczny

Aleje Ujazdowskie 27, 00-540 Warszawa

e-mail: var.vertretung@eda.admin.ch

Tel: +48 22 628 04 81/82

Fax: +48 22 621 05 48

Strona internetowa: <http://www.eda.admin.ch/warsaw>

Aktualizacja: październik 2023 r.